

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10	—	kr.
Félévre	5	"	"
Negyedévre	2	"	50 "
Egy órára	1	"	"
Egyes szám ára 4 kr.			

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

1000 szavas petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többes számú hirdetések alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

A közvilágítás ügye.

Debreczen, decz 23.

I. Mindinkább közeledik az idő, a mikor Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának döntenie kell a közvilágítás ellátása ügyében beadott ajánlatok felett, illő tehát, hogy megkezdjük e tárgyban mi is a diskussziót.

Egyes laptársaink már foglalkoztak e kérdéssel egy vagy más irányban, az egyik kiadta a nyers anyagot, azaz az egyes ajánlatokat szó szerint, a másik pedig a vállalkozó czégek által készített összehasonlításokat ismerteti, a mely szerint tehát ugyanazon tárgyban három versenytárs közül három győztes jelentkezik. Mi egyik utat sem követjük, hanem a magunk tiszta meggyőződését mondjuk el szerzett tapasztalatainkra s tárgy körül már előbb végzett tanulmányainkra alapítva. Ezt sem egyszerre és tömegesen tesszük, hanem lassanként, először az általános elveket s csak aztán a részleteket illetőleg?

Két kérdés az, a mely legnagyobb figyelmet érdemel. Az egyik az, vajjon a három ajánlat közül melyik a legolcsóbb s másodsor, hogy ez olcsóbb-e mint a nyáron elvetett szerződés?

Mielőtt azonban erre a két kérdésre rátérnénk, a mit különben csak következő cikkünkben fogunk tenni,

nehány szempontot akarunk hangsúlyozni, a melyek első sorban veendő tekintetbe, holott a felületes vizsgálat épen ezekre gondol legkevésbé.

Ha az ember a légszesz-ipartársulat elvetett szerződési tervezetét összehasonlítja az ajánlatokkal, két olyan felülnő különbséget talál, a mely az előbbiben nincs meg: az egyik a villamos világításnak három év múltán rögtön leendő behozatala, a másik pedig a város r e s z e s e d é s e a tiszta jövedelemből. Van viszont az elvetett szerződésnek egy pontja, a mely az ajánlatokban nem lehet meg s ez az, hogy amannak elfogadása esetén a gáz ára rögtön leszállt volna, a mi a városnak három éven át évi kb. 10000 frt hasznót biztosít vala.

Van ezenkívül még egy szempont, a mely a legfokozottabb figyelmet érdemli s a melyet különösen azoknak ajánlunk megszívlelésre, a kik az elvetett gáztársulati ajánlatnak voltak hívei, az, hogy a most tárgyalás alatt levő ajánlatok csak e l s ő a j á n l a t o k még, azaz egyik pályázó társulatnak sem utolsó szava, míg az elvetett szerződés a kicsikarhatott engedelmények m a x i m u m á n a k összesítése volt, ha tehát a skrupulozitás esetleg valamely tekintetben fennakad a tárgyalás alatt levő ajánlatokban, azon még van mód segíteni.

Vegyünk im, példát a szomszéd Nagyváradról, a hol még a bizottsági tárgyalások alatt nyújtottak be a pályázó társaságok pótajánlatot, mivel a legolcsóbbra is voltak a bizottsági tagoknak megjegyzéseik, az eredmény az lett, hogy a régi ajánlatoknál megosztlók voltak ugyan a vélemények, de az újak hallatára az egész bizottság egyhez csatlakozott.

Igy lesz az nálunk is. Sőt még ez a pótajánlat sem az utolsó szó, a legmegfelelőbbel tárgyalásokba bocsátkozik a város s még mindig kedvezőbb eredményre juthat.

Ezek azok a szempontok, a melyeket az ajánlatok vizsgálatánál figyelembe akarunk venni a következő cikkekben.

Kohányi Gyula.

Szinay Gyula beszéde.

— Elmondta a képviselőház december 21-iki ülésén. —
(Folyt és vége.)

Áttérek most már beszédemnek másik részére s foglalkozni kívánok a kérdésnek nemzetgazdasági és pénzügyi részével. (Halljuk! Halljuk!)

Azt az ellenvetést teszik, hogy az önálló vámterület rendszerére való átmenetel óriási rázkódtatást fog előidézni és olyan gazdasági romlásnak tesszük ki az országot, a miket mi talán hosszú évek során nem heverünk ki és hogy mindezért a felelőség minket, a közjogi ellenzékét fog is terhelni.

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Névmagyarosítás.

— A „Debreczen” eredeti tárczája. —

Irtá: **Zalai Márk.**
VI.

Jellemző egyszersmind érdekes következő levél, melyet nemrég egy névmagyarosítótól kaptam:

Tisztelt tanár ur! Egy ifju, ki uraságot csak nemrég szerencsés ismerni, bátorodik következő, talán igen hosszúra terjedő leveleivel alkalmatlankodni. De nem! Igyekezni fogok a lehetőségig rövid lenni, nehogy uraságod türelmével visszaeljek.

En egy elhibázott életű fiatal ember vagyok, ki atyám fanatikus érzelmei tolytan keves jobban mondva nem részesültem kellő oktatásban. Így történt, hogy ifju éveimet kizárólagosan a vallásunkat tárgyaló Talmudal töltöttem egész 19 éves koromig. Ezen időben mikor már képes voltam reális gondolkodni elkezdtem tanulni és szorgalommal igyekeztem az első évi mulasztásom pótolni.

Es hála az égnek siker koronázta fáradságomat, amennyiben a magyar nyelvet tökéletesen a német nyelvet pedig a jártasságig elsajátítottam. Minthogy pedig a kereskedelmi pályát választottam, igyekeztem annak tudományába behatolni, minek eredménye az lett, hogy értem az egyszerű és kettős könyvvitelt még pedig több szakember véleménye szerint

alaposan stb. Végül: Hajlandó-e nekem 2—3 órányi időt szentelni, hogy megismerve kvalifikációm hiányait kegyes tanácsával támogathasson. Aláírás: **Mátyás Dávid.**

Neve tehát már is magyar. Ebből ember lesz, gondoltam. Nagyon természetes, hogy iziben megírtam neki, miszerint örömmel fogadom.

A levélirő azóta felkeresett. Neve magyarosítva van, kérdém tőle, beszélgethetünk régen. Becsülöm e hazafias buzgalmaért, evvel azt dokumentálta, hogy szívvvel lélekkel magyar akar lenni. De azért is becsülöm hogy nem holmi fellengős, hanem szerény magyar nevet választott, nem az előkelő ne mességből vagy történelmi nevezetességűt.

E megjegyzésemmel úgy látszik Achilles sarkára léptem.

Engedelmet kérek, szakítá félbe beszédemet az új honpolgár. Nem akarok jobbnak látszani, mint vagyok. Ha egynemely fajta vizet lehet Rakóczy vagy Deák Ferencz keserűviznek elkeresztelni, nem tudom, hogy miért nem választhatná bárki akür milyen ósrégi nemes vagy történelmi nevet.

Különben az én nevem sem olyan egyszerű és szerény, mint mondani méltoztatott **Mátyás Dávid.** A leghatalmasabb, legigazságosabb két királynak neveit van szerencsém viselni és erre méltan büszke vagyok. Hollós **Mátyás** a lovagias magyar nemzetnek zsoldos **Dávid** pedig a zsidó népnek volt legnépszerűbb királya. En pedig magyar zsidó

vagyok. Magyar is meg zsidó is. Büszke vagyok az elsőre és becses engedelmevel büszke vagyok a másodikra is hős nemes nemzetemre épügy mint én vallásomra.

Az önértetnek eme erős megnyilatkozása egyrészt meglepett, másrészt nagyon megtetszett.

Teljesen osztom véleményét. Csak épen abban nem értünk egyet, hogy nem minden illik, a mi szabad. A szerénység a tapintatnak a modornak és illemnek egyik alkotó része. Hiszen a törvény paragrafusai meg nem tiltják mindenki szabadon választhatja magyar haugzásu nevét; de azért mindaz, ami szabad, nem illik egyszersmind és nem tapintatos. Kiki azon igyekezzék, hogy nevét ő emelje és ne számítson arra, hogy a neve őt emelje.

Falusi embertől egy kiránduló uri társaság kérdezte, hogy szabad-e a faluban dohányozni? Szabadni szabad mondá naivui az egyszerű ember, de nem illik.

Hogy hívták Önt, mielőtt nevét megmagyarosítá?

Ne is tessék kérdezni, szintén restelem csuf német nevemet. Csak kezdő betűjét tartottam meg kegyeletből és a monogrammm kedvéért.

Most már én is tréfára fordítottam beszédemet.

Midőn Ön tisztelt barátom oly olcsón és könnyű szerrel jutott oly szép előkelő hangzásu magyar névhez meggondolta-e, hogy ő

En ezen felelősség elvállalása elől egyáltalában nem akarok kitérni és ha ezen kérdésben hozzászólók, nem is azért teszem ezt, hogy a felelősség elől meneküljek, hanem hozzászólók az igazság helyreállítása érdekében. (Halljuk!)

Hogy ezen átmenet járhat nehézségekkel, azt eltagadni nem lehet, csak hogy az, hogy minő az a rázkódtatás, mindig attól függ, hogy mint van az átmenet elkészítve. Ha a révparthoz igyekeznek a hajó és a révpárnak teljes erővel neki hajt, hajótörést szenved, a révpárt lesz annak az oka és nem a kormányos, aki a hajót minden elővigyázat nélkül neki vezette a kikötőnek? (Helyeslés a szélsőbalon.)

Azt mondta Hegedüs t. képviselőtársam hogy 3 év óta emlegeti a közjogi ellenzék az önálló vámterület felállítását, de ők arra sohasem reagáltak. Ebből az következik, hogy ha máshonnan nem, már egyedül innen, a mi felszólalásunkból is előre figyelmeztetve voltak, hogy az az idő, mikor kénytelenek lesznek egy másik rendszerre átmenni, hát mért nem méltóztattak azt elkészíteni, mért vezetik az állam hajóját okatlanul neki a pártnak, mért teszik ki az országot annak, hogy kellő előkészület nélkül a rendesnél súlyosabb megrázkódtatást kell szenvednie? Azokért a károkat, amelyek ebből az előkészítés mellett elkerülhetik megrázkódtatásból az országot érik, a felelősség nem minket, hanem a kormányt terheli. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Azt mondják, hogy a mikor az átmeneti rendszerről van szó, nem helyes, ha mi arról beszélünk, hogy pénzügyileg, nemzetgazdaságilag mennyire előnyös, vagy mennyire hátrányos a nemzetre nézve. Ez az új rend, melyet be akarunk hozni. De mi ennek a szellőztetése elől ki nem térhetünk. Ha mi évek hosszú sora óta lelünk legjobb meggyőződésével ajánljuk nemzetünknek az önálló vámterület életbeállítását, akkor senkinek a kedvéért le nem mondhatunk arról, hogy itt ezen alkalommal és a mennyire tehetőségünkben, tudásunkban áll, annak előnyeit kifejezzük. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

apjának mennyi tömérdek pénzébe kerülhetett az a silány német név?

Elmondom a német nevek kiirtásának történetét.

Második József császár alatt kaptak az izraliták nálunk vezetéknéveket és pedig az akkori idő szelleme és a fejedelem germanizáló törekvése értelmében csupán német neveket. Nem is képzelheti, hogy e császári rendelet milyen mélyreható forradalmat idézett elő a jobb módú zsidó családoknál, hol a benső szeretet és mintaszerű családi élettel fogva a gyermekek neveik tekintetében is el voltak kényeztetve. Azon hír halatára, hogy minden család külön vezetéknévet kap, összegyűltek családi értékeikre és kiválasztották a legszebb hangzásúakat.

Miket a keleti költészet rajongó phantasiája képes volt a gyönyörű gazdag természet köréből a nemes érzelmek a művészet a szép tarhazából megragadással összegyűjteni annak színe-javát, színmezét fonták együvé illatos koszorúba a hajnalpirt, verőfényt, harmateppet, virágillatot, rózsabimbót, mezei virágot, császárt, királyt, gróft, bárót, herceget, aranyat, ezüstöt, gyémántot, brilliantot, gyöngyöt, drágaköveket, csillagsugarakat, Isten anyagát, menyországot, a legszebb színeket, legedesebb, legkedvesebb terményeket a legnepszerűbb, legnevesebb, legjobb hangzású történelmi nevezete sűű férfiak neveit mind feljegyezték.

Szükség is volt rá, mert annyian voltak, mielőtt a csillagok az égen. És midőn készen voltak, fölcsztották a gyűjteményeket fokozatosan, szép, szebb és legszebb csoportokra. Ezekkel felfegyverkezve pályázt minden család a legszebb hangzású névre.

Büszkén ballagtak a családapák a megye bázához, hogy a kutyabőrt átvegyék.

Milyen nevet óhajtanának kérdezé a

A vám és áruforgalmi statisztikai adatok áttanulmányozása alapján én ugyanarra a meggyőződésre jutottam, amelynek a vita befejezténél Kossuth Ferencz képviselőtársam aki nagy részletességgel és eddig meg nem czáfolt adatokkal tüntette fel az önálló gazdasági berendezés előnyeit. Ezeket az adatokat eddig megczáfolni nem hallottam. (Ugy van! a szélsőbalon.) A legtöbb a mit hallottam, az Hegedüs Sándornak az a nyilatkozata volt, hogy Kossuth statisztikai adatait óvatossággal kell fogadni. Ez azonban nem czafolat, de még csak nem is tagadás. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Ismétlésekbe nem akarok bocsátkozni, miért is ugyanezen adatok megismétléseve, egyáltalában nem kívánom a ház türelmét igénybe venni. De a mikor az önálló vámterületnek nemzetünk nézve hasznos volta mellett kívánok argumentálni, a magam részéről is keresek érveket még pedig azon a téren, a melyről e házban ez alkalommal legalább az én nézetem szerint, nem volt szó. Megkísértem a kérdésnek bizonyítását vámtörténelmünk némely adatainak szelvéstetésével. (Halljuk!)

Mielőtt azonban ez adatok felszólalásába fognék, szükséges, hogy a különböző vám és kereskedelmi rendszerekre vessünk egy pillantást.

Azt mondta Hegedüs t. képviselőtársam, hogy Magyarország és Ausztria közti közös vámterület mindenesetre közelebb fekszik a szabad kereskedelem ideáljához, mint az önálló vámterület. Ebben kifejezést adott annak a tételnek, hogy az ideál a kereskedelmi szerződések terén: a szabad kereskedelem. Ez mindenesetre liberálisabb dolog, mint akár a védvámrendszer vagy akár a félvámrendszer. Csak hogy ezeket a kérdéseket sohasem olvastam, sohasem elméletileg, hanem mindig a gyakorlati élet viszonyaira alkalmazottan kell mérlegelni.

En mindenekelőtt felvettem a kérdést, hogy habár a szabadkereskedelem, amelyhez a közös vámterületi rendszer közelebb fekszik mintha Magyarország és Ausztria közt vám-

csah-német szolgabíró a belépőktől. E felbátorító kérdésre előszedte mindenki a legelőkelőbb nevéjegyzéket Rosenkranz! Nem lehet. Ilyen nevet sokat osztottam ki. Königsberg, Löwenzahn, Tolbenbluh. stb. Nem lehet, nem lehet. Ki vannak osztva mind.

Reményükben csatlakozva elővették a másodrendű nevéjegyzéket, melyet most már remegve nyújtottak át a nagyhatalmu férfiaknak.

Biedermann, Nachtigall, Goldhammer, Zuckermann stb. Ugy látszik maguk mind összebeszéltek. — Ezeket már százával osztottam ezet. — E g y é b b neveket nem ismernek?

Most már könyörgésre fogták a dolgot. De az mit sem használt.

Elővették a harmadik névcsoportot. — Ezek ugyancsak közönséges neveket tartalmaztak, de a cseh-német beamternek ezek sem voltak inyere.

Látom, hogy fenekére jöttek. Szerencsére van nálam tartalékban néhány név, melyek közül bátran választhatnak. Ökörnyal, szamar tej, disznólab, korpazsak, zsványhad, sehonnai ravaszdi, kutyabagosi stb.

Azok a szegény megrémült becsületes emberek majd hanyatt vágódtak ez utálatos nevek hallatára.

Hogy merjenek haza menni szeretett csaladjuk körébe ilyen vásárlival. Elszédültek, eajulnak, letérdeltek, sirtak, rimáncodtak.

Önöknek e nevek nem tetszenek? Izlés dolga. Van itt egy másik név is. De őh már erről nem akartak hallani.

Az emberséges beamternek lagy szíve végre mégis megkönyörült rajtuk és megkezdődött az alkudozás, a sáfarkodás cigánykodás csak úgy mint a löszdén. Veszek, adok.

A cseh basának volt egy rejtett fiókja

sorompókat állítunk fel, a liberálisabb rendszer: ez a mi hazánk viszonyaira alkalmazottak jobb-e, praktikusabb-e, megfelelőbb-e, mint a külön vámrendszer. Hiszen csak mindenkor jó is az, ami liberális. Hogy nem egy példát idézzek egy időben, nem is olyan nagyon régen, ez a törvényhozás ugy találta hogyha minden téren a szabad kínálat és a szabad kereslet a mérvadó minő liberális dolog az, ha moggondoljuk, hogy a tőke szabadon érvényesíthesse magát. Sietünk tehát eltörölni az uzsoratorvényt. Ez liberális volt, de rájöttünk pár év múlva, hogy a liberális intézkedéssel oly sebet ütöttünk az országon, amelyet azóta sem hevert ki. E dolgokat tehát nem elméletileg, hanem a gyakorlatra alkalmazva kell vizsgálni. Nézzük már most miniszterünk fejlődését a történelemben s nézzük, mire tanít ez bennünket.

A kiviteli és beviteli vámokkal először rendszeresebben az 1405. XVII. törvényezikben találkozunk, amely ugy a kivitt, mint a behozott cikkekre vámot vet. De a törvény nem közgazdasági érdekek védelmére volt szánva, hanem csak pénzügyi törvény volt. Ez volt az első rendszeres harminczadi törvény, mely vámvonalat állít fel a külföld között és köztünk. A vámvonal kérdésével azután minden században foglalkozott a törvényhozás. 1635 [1647, 1655, 1659, 1861 és 1765 törvények mind tele vannak a harminczad kérdésével, de mind csak pénzügyi tekintetben rendezik a vámot. Az osztrák ház trónrajutásával Magyarország, Ausztria és Csehország szabad kereskedelmi egységet kísérlettek meg. De az egység életbe nem léphetett, mert az egység dacára is Ausztria már akkor megkezdte azt a politikáját, amit azóta következetesen folytat ellenünk, hogy egyszerűen nem engedte a magyar nyereseményeket, bort, buzát, marhát a külföldre kivinni, vagy magis vámot vetett rá. Az országgyűlés panasza a fejedelemlél süket fülekre talált, mert annak az örökös tartományok érdekeit kellett védenie. III. Károly alatt 1720-ban Magyarország határain belül is vámok keletkeztek; így Magyarország, Szlavonia és a temesi bánóság között. Majd

sziveaen és midőn látta, hogy a zsidók előveszik duzzadt tárczáikat, olvadozó hangon olvasta fel a legeslegszebb neveket: Rosenkranz, Silberglanz, Elfentanz 1000 for először ki ad többet? Először, másodsor, harmadszor. Így folyt az tovább. Pénzért fénylő, csengő aranyért bocsátotta áruba a neveket. Minél többet ígért valaki, annál szebb nevet kapott. Akik győzték pénzzel, a legszebben hangzó neveket kaptak csupa virágillatot, májusi napfényt, cukros, mézes neveket. De akinek nem volt pénze, annak bőven jutott a tehen, bivaly, bitang nevekéből, sőt nem hiányzott a rongyos, mocskos és hasonló nevek sem.

Ilyesfélet én is hallottam már erősítőgé Mátyás Dávid. Azért dobtam el az Októrajt fákó nevet. Valamint tisztos ruhában egészen másképpen érzi magát az ember, mint kopottban és rongyosban arczképen változtatja a név az ember gondolkodás módját, mintha ujoanau születt volna. Az ember szinten vágyik méltóvá lenni nevéhez. És evés közt jó az étvágy. Mióta magyar nevem vani minden iránt érdeklődöm ami a magyar szinten érzem, hogy ereimben más vér pezseg.

A többiek közt elolvastam Jókainak ama regényét, midőn a török szultán a magyar nábobnak egy pár gyönyörű papucsot küldött. Minthogy e keleties fényű ajándék sehogysen illet kopottas ruhájához, finom öltönyt készítettet, hogy na legyen kirívó ellentét felső ruhája es lappelije közt. Végre annyira megsokalta az elegánciát, hogy nemcsak ruhátára volt kifogastalan, nem csak modora lett finomabb, nem csak erkölcsé, erényei nemesültek, hanem palotát építtetett, fogatokat tartott és valódi magnássá lett.

Folyt. köv.

Mária Terézia vette kezébe a vámpolitika szabályozását. Prohibitív rendszert állított fel, kitiltotta az idegen iparcikkeket Ausztria és Magyarország területéről. Természetes, hogy ez visszahatást szült.

Oroszország, Poroszország egyik a búzánkat, másik a bozontat töltötte ki. Majd jöttek a kereskedelmi tanácsnak a Commercions-Rathnak intézkedései. Az osztrák fogyasztási cikkek vámját 3 és fél százalékban állapították meg, az idegenére 5—20 százalék vámot vetettek ki, sőt ha ezek Magyarországra hoztak be 30, 50, 60 %-al terhelték meg. Tehát az osztrák iparcikkek bejötték hozzánk 3% az idegen iparcikkek pedig magas, egész 60 %-ig emelkedő vám mellett. Ellenben azon magyar nyers ereményeknek a külföldre való vitele, amelyekre az osztrák iparnak szüksége volt, egyszerűen eltüntetett vagy óriási vámok alá vetetett. Ez a kereskedelmi tanács 1775-ben felosztott és akkor ismét mozgalom indult meg valami igazságos vámrandszer életbeléptetése tárgyában, de eonél még rosszabbat kaptunk II. József alatt kiadott 1788. vámszabályzatban, mert ezek szerint a védvámok nem védelmünkre, hanem folyton ártalmunkra használtattak fel: talán ez adta az 1807. országgyűlés szájába a szót, ahol a szabad kereskedelem létesítését kezdi hangoztatni az országgyűlés. E kívánalom azonban soha testet nem öltött, sőt 1820-ban a vámrandszer még terhesebbé vált mint azelőtt, mert akkor nemcsak Ausztria lett Magyarországól vámkok általi elkülönítve hanem különböző aktrészeiközött is vámvonalak állapítottak meg. A birodalom, hogy így fejezem ki magamat két vámrésülethez osztott a magyar, német-dalmát, lombard, velencei, tiroli és illiriai vámrésületekre. 1827-ben az osztrák tartományok közötti vámvonalak lerontattak és csak Ausztria és Magyarország között maradt meg a közbelső vámsorompó, de mindig igazságtalan kezeléssel a vámkoknak. 1838-ban jött a harminczadi rendtartás, melytől szintén segítséget vártunk, de haszontalan, mert semmi radikális intézkedés nem hozatott és csak a kezelési rendszer vélt javítására szorítottak. Legérdekesebb azonban a század első felének mozgalmi között az, amely 1844-ben indul meg, amikor a védvámrendszer és a szabad kereskedelem két egymással erős harcra. A védvámrendszer híveinek, valamint az országgyűlés által a védvámrendszer kidolgozására kiküldött választmányának élén Ghiczy Kálmán áll, szemben a szabad kereskedelmi irányzat harcossáival, akiknek vezére akkor Lónyay Menyhért volt. Erős küzdelmet és harcot vívtak egymással. Mindkét irányzat érdekes megnyilatkozásai vannak és habár ezek régi elmúlt időkre vonatkoznak, sok részben ma, viszonyainkra is alkalmazható, ma is igazak éppen ezért nem tartom feleslegesnek, hogy ezekből egy pár passust idézzek. (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.) Ghiczy Kálmán a védvámok vezére az 1844-iki országgyűlésen a következőket mondja (Olvasa), »Magyarország anyagi hátra maradásának főoka az igazságtalan vámrandszerben keresendő. Általa ugyan is külkereskedésünk az örökös tartományok érdekében és javára megszorították, a nemzet termelvényeinek szabad elarusításában akadályoztatik, valamint viszont ott venni és vásárolni, a hol azt legolcsóbban és legjobban eszközölhetné neki lehetetlenné tétetik. Hazánkra nézve Ausztria piacza igen szűk vásártért képez, miért is csak a külpiacok megnyerése által emelkedhetünk és gyarapodhatunk. E mellett hazai műiparunk sem méltányolhatik a kormány által, sőt inkább oda czéloz a fenálló vámrandszer, ennek kifejlődését akadályozni és nehezíteni. Ezután kifejti Ghiczy, hogy a műipar fejlesztése érdekében áll a nemzetnek nemcsak az ipar előmozdítása czéljából, hanem a földmívelés és kereskedelem előmozdítása czéljából is, mert ezen kérdések földmívelés, ipar és kereskedelem csak együttesen kapcsolatosan fejleszthetők és csak a kapcsolatos fejlesztés mellett konszolidálódhatnak. Ezeknek kifejtése után így szól: (olvassa).

»Mindezek folytán kívánjuk a kormány-

tól, hogy a magyarországi és kapcsolt részek belüli termékek külföldre szabadon mehessenek, másfelől azon ágaira az iparosságnak, melyeknek honunk viszonyában nem elő feltételei megvannak, erős védvámrendszerre vétessék alkalmazásba, mely bennünket az idegen verseny ellenében meg goltalmazzon, mely czélra tehát a köztünk és Ausztria közt levő vámsorompókat fentartatniok és olyképen rendezelnieök kell, hogy a szigorú viszonyosság igényeinek teljesen elégtessék! Lónyaynak a szabad kereskedelem vezérének a beszédére pedig következőkkel felelt: (olvassa) »A vámegegyesülés Ausztriával hazánkat nemzeti önállóságától fosztaná meg, s azért ne legyen legáltalább az Magyarország, melytől a kezdeményezés kiindulna.

A magasabb országos és szellemi érdekek a kereskedési politikában tévesztendők szem elől, már pedig az megtörténne, hogyha nemzeti önállóságunkra nézve annyira veszélyessé válható vámegegyesülés elvét elfogadnók, miután ép a vámsorompók képezik az egyetlen módot önállóságunkat Ausztria ellenében biztosítani.

»Műipart alapítani csak védvámokkal élhet, hogy nélkülök Magyarországon ipar fejlődendik pusztá hypothesis. Fél század előtt mondta ezeket Ghiczy, de ugy látom, egész aktualisan el lehet ezeket mondani a mai viszonyokra is. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Lássuk már most, hogy a másik fél, a melyek a szabad kereskedelmi elvélből indulva ki, a közös vámrésület védelmezte, ugyan miféle érveket tudott akkor is felhozni ezek ellen, álláspontja mellett és vajjon egyáltalában érveknek nevezhetők-e azok, a miket Lónyay, a másik part vezére felhozott, pedig bizonyára nagy pénzügyi kapacitás volt ő is. Lónyay így osztokodott Ghiczyvel. (Halljuk! Halljuk! olvassa) »Hazánk még mindig kitünőleg földművelő ország, melynek alapereje mezőgazdaságában fekszik, de másfelől oly kell ismernünk azt is, hogy igen kívánatos, hogy hazánk népességének egy része az igazi életnek jellemét öltse magára, mert másként az első nagy öszeütközés a kifejlétebb nemzetekkel eltemethetne. A mi a védvámokat illeti, ezek kétségtelenül hatalmas eszközt képeznek a népek gyár és műipari kifejlésztésére, nekik köszönő Anglia nagyságát, e rendszer alatt emelkednek ki többi államok Anglia gyámsága alól. Azonban az a védrendszer mely hazánkat oltalmazza, inkább elnyomatásukra vezet.

Ime tulajdonképp nem is a védvámrendszer támadja meg, hanem a vámrandszer kezelését, mely egyenesen a mi kizsákmányolásunkra volt berendezve s kezelve. Majd kifejtvén Lónyay a közös vámrésület elméletét, aztán így folytatja: (olvassa.) »A mi pedig a vámegegyesülést illeti, ettől tartanunk nekünk magyaroknak nem kell, mert hisz gyárainkat, melyek nincsenek nem öli el, s a mi nincs azt megvédeni úgy sem lehet. Sőt éppen ez által fognak szaporodni gyáraink, ha Ausztriával vámszövetségre lépünk, nem a külföld irányában egyformán leszünk védve minden többi Ausztriai gyárakkal e mellett az idegen gyárosok és tőkészek készebbek leendnek hozzánk bejönni, mert szabadvására számíthatnak az egész birodalomban stb. Hazánknak műipara nincsen még s még soká nem leend tehát a vámegegyesülés nem leszen kárunkra Látni való ebből, hogy Lónyay nem mellett de maga mellett évvel, mikor azt mondja, hogy gyárunk, műiparunk nincs, — hát tulajdonképp nincs mit védelmezzük?

De nem jutott eszébe, hogy ha nem ültetjük el magot; ha nem védelmezzük a plántát soha nem nő meg a fa. (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

E mozgalom idejéből még csak egyre kívánok rámutatni. Az ország vezérő első vármegyéje Pest vármegye az 1847/48-iki országgyűlésre követ utasítást dolgozván ki ebben a következőket mondja: (Olvasa.) »Áttérve a tulajdonképpeni anyagi érdekek terére, e tekintetben a nemzeti jólétünk gyarapodását akadályozó vámvizonyok szabályozása veendő mindenekfelett eszközlővé.

És itt mindenek előtt kijelentetik, hogy a Magyarország és az Ausztria között létező határszélvámoknak eltörlése (mely stb stb.) egészben azért tekintendő károsnak, mert általa nyersterményeinknek tágabb piac s nagyobb kelendőség nem biztosítottatik stb, ellenben a világ műipara piacainkról leszorítottatván, és Ausztria műiparának hazánkba özőnlése még azon csekély ellensúlyról is fölmentetvén, mit a közbeeső vámkok nyújtanak a versesezést még ki nem állható magyar műipar megsemmisítettik a nélkül, hogy az ipari cikkekre külföldről olcsóbb áron beszerezni lehetne.

Ime mindenütt azzal az irányzattal találkozunk vámrandszerünk egész történetében a mely a védvámok felállítását sürgeti a hazai iparnak kereskedelemnek és ezzel kapcsolatosan a földmívelésnek fellendítése érdekében. Ugyanezt czélozta azon időknek egyik igen figyelemreméltó mozgalma, nevezetesen a védegyeleti mozgalom is (Zaj Elnök csenget) mely az 1842-iki iparműkiallitásban kezdődik, de a mely az 1844-ik országgyűlésen lett országosan megindítva, midőn Pest megye követe Szentkirályi Mór és Bezeredy kimondták, hogy érdekeinket megvédő vámrandszer hiányában hazánk küszöbe előtt kell a sorompókat felállítani.

A védegyelet felállításáa ugyanezt czélozta a mit egy helyesen alkalmazott védvám lett volna megvalósítandó. Hogy ezzel az egyesülettel helyes uton mozogtak-e az akkori emberek, hogy czélszerűen volt-e az eszköz megvalósítva az nem kérdés; nem kérdés az sem, hogy azon idők viszonyaihoz képest a mi iparunk fejlesztését ezzel előlehesen-e mozdítani?

A kérdés az, hogy ebben és valamint az új századon keresztül folyt küzdelmekben is azt a szükségességét érezte meg és ismerte fel nemzetünk, hogy köztünk és Ausztria között egy helyesen kezelt vámrandszer életbelépteté ért vagyunk utalva!

Hogy a mi iparunk gazdaságunk kereskedelmünk kellőleg nem fejlődhetett, annak tehát nem az az oka, hogy Ausztriától elkülönítve voltunk vámsorompó által, hanem ellenkezőleg az, hogy ezen vámsorompókat éppen ellenünk használta ki az abszolút osztrák hatalom, (igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

No ez arra tanít bennünket, hogy mi az osztrákokkal, mint abszolút hatalommal semmiféle vámszövetségi szövetségre előnyösen semmi körülmények között nem léphetünk 1850-ben a vámsorompó Ausztria és Magyarország között megszűnt, igaz, hogy ez idő óta sokkal többet haladtunk az ipar és kereskedelem terén, miot az egész mult századon keresztül, csakhogy e haladásnak természetes fejlődése oka van és nem a vámsorompók megemítése.

Igaz, hogy haladásunk lényeges, de nem annyi mint a haladás e nagy fél századában méltán el lehetett volna várni Haladtunk annyit, a mennyire a haladó idő bennünket összekötözött lábakkal és előre dobott:

Ugyanazok az okok, a melyek a mult századokban szükségessé, kívánatosá tették, hogy Magyarország a maga érdekeit vámsorompókkal védelmezze meg, fentartjuk mai is, (Ugy van! ugy van! a szélsőbaloldalon.) itt talán nagyobb mértékben állanak fenn, mert közterheink is sokkal nagyobbak lévén. sokkal inkább kell azon igyekezni, hogy a nemzet minden egyes tagja (Halljuk! Halljuk!) a magas közterhek elviselése kepeesebbé, vagyonosabbá tétessék. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Nagyobbak az ország financiaális terhei, nagyobbak és parancsolóbbak tehát azok az igények is, hogy minden lehető utat és módot felhasználunk nemcsak a közvagyonosodás előmozdítására, de az ország financiaális bevetelének gyarapítására is. Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Már pedig kétséget nem szenved, hogy az önálló vámrésület felállításával, a gazdasági elkülönítéssel nemcsak egyesek gazdasági érdekeit mozdítanók elő, hanem egyszersmind az ország számára egy jelentékeny, évenként sok milliót képviselő jövedelmi

forrást nyitunk meg. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

T. haz! Amikor mi az önálló vámterület létesítését óhajtjuk, nem akarunk mi ezzel vámháborút Ausztriával, (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) szerződést akarunk, tisztességes becsületes szerződést. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azt mondja Hegedüs Sandor t. képviselőársam, hogy hát hiszen ha Ausztria most is haragszik, amidőn szabadon hozhatja be iparcikkait, hát mennyire fog majd akkor haragudni, ha csak a legkisebb vámtételt is állítjuk fel ellene? Hát ebben nem látom, hogy hol van az argumentum; mert mi közöm van nekem ahhoz, hogy haragszik-e vagy nem Ausztria. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Azt bizonyosan tudom, hogy a ki haragszik, annak nincs igaza, sőt azt is tudom, hogy a ki haragszik az békül és nagyon jó békítő eszköz lenne Ausztriával üzemből az a vámsorompó ami kezünkben; mert ha haragszik s haragjában a mi nyers terményeinket nem bocsátja be, hát mi meg nem bocsátjuk be az ő iparcikkait -Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És ez, jót állok érte, ki fogva engeszteljei haragját. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Minket nem indítat semmi arra, hogy attól a követelésünktől, melyet annyi időközön keresztül hangoztattunk, jónak tartottunk, t. i. az Ausztriától való gazdasági elkülönítéstől akármilyen eltérítsen. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezt a pillanatot pedig felhasználandónak és alkalmasnak találjuk arra, hogy követeléseinket érvényesítsük. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Mit a kedvező pillanatban elszalasztottunk, azt — tudjuk — egy örökkévalóság se hozhatja vissza. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És hogy megint Tisza Kálmán t. képviselő urra hivatkozom, az ő révén lett szálló igévé az a német példaszó, hogy »ritkán következik valami jobb.« Hát kerdelem, hogy a mostani jó alkalommal vajon fog-e jobb alkalom bármikor bekövetkezni arra, hogy ezt a követelést érvényesítsük? (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Hegedüs Sandor t. képviselőársam — hogy még egyszer foglalkozzam az ő beszédevel, azt mondja: »Kívánom, hogy a közelebbi krónika azt jegyezze fel, hogy akármilyen rohanással és szenvedéllyel törnek is előre cseljeik felé, — t. i. a magyarok — de a mikor a haza érdeke kívánja, megállnak és megtalálják egymást.« Én tudom, hogy a mikor így szól hozzánk Hegedüs Sandor t. képviselő ur és a mikor jóakaratainkra akar ezzel apellálni, sérteni nem akar, pedig akarata ellenére is sért; sért azzal a felleveséssel, amely ezen szavakat szájába adja. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Mert azt teszi fel: valamint azt teite felőlünk Gyurkovich t. képviselőársam is, aki azt mondotta, hogy politikai programunk megvalósítását látjuk csak abban az önálló vámterület követelésében, mondom ebben a fellevésben sértés van, mert azt teszi fel: rólunk, hogy a harczt, amelyet most folytatunk, csak taktikázásból folytatjuk. Pedig nincsen joga a t. tuloldálnak mi rólunk feltenni, hogy mikor elvekkert szállunk sikra, akkor minket taktikai szempontok vezetnek. Hiszen éppen a legközelebbi multban bizonyítottuk be, t. i. az egyházpoltikai alkotásoknál a mikor taktikailag erősen kihasználhattuk volna a helyzetet, hogy azt nem basználtuk ki. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Engedjek meg hát, hogy mi most is, mikor az önálló vámterület elvét akarjuk diadalra juttatni, nem taktikázunk hanem lelünk legjobb meggyőződése szerint elveinket kívánjuk érvényre juttatni. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A jelenkor modern Hegedüse az ezer éves »Hegedüs« idézte fel, hogy beszédét idézzel fejezze be. Én a magam részéről beszédemet szintén idézzel akarom befejezni. — (Halljuk!) Nem megyek messze, de classicust idézek. Idézem az 1867-iki felirat záró sorait azokkal szemben, a kik félnek az átmeneti megrázkódástól, félnek attól a vezérel-

jól, attól az időleges bajtól, a mely az átmenetből következik: »Lehet, hogy nehéz idők következnek ismét hazánkra, de a megszegett polgari kötelesség aran azokat megváltani nem lehet. Ha tűrni kell, tűrni fog a nemzet, tűrni csüggedés nélkül, mint őseink tőrtek és szenvedtek, hogy megvédhessék az ország jogait; tűrni fog, reményelve a szebb jövőt, bízva ügyének igazságában.« Nem fogadom el a törvényjavaslatot. (Élénk eljenzés a szélsőbaloldalon.)

Színház.

Trilby.

A debreczeni színház sok színpadi nagyságnak vetette meg alapját. Itt tanult meg járni, mozogni a festett világ deszkái között, itt tanult meg életet lehelni a holt betűkből álló szerep soraiba a magyar színészvilág kiemelkedő alakjainak egész gárdája.

A ki Debreczenben megtudta állni helyét, akit a debreczeni közönség és sajtó elismerésre méltatott, annak nyitva állott az útja bármely színpadára az országnak. Debreczen volt az első lépés ama bizonyos magaslathoz, amit hírnévnek neveznek.

Tegnap szintén egy fiatal, kezdő színész lépett fel erre az első lépcsőre. — F a y F l ó r a. Nagy, nehéz, minden képességét, erejét próbára tevő feladatra vállalkozott: a Trilby című szerepének eljátszására. Tapasztalatlansága, gyakorlatlanága tudatában ment neki egy olyan szerepnek, melyet immár hatszor es mindig kitűnő előadásban hallott a közönség Halmi Margittól, aki éppen ebben a szerepben aratta legszebb diadalait.

És a kis művésznőjelölt nehéz helyzetbe daczára batran, a félelem legsekélyebb jelei nélkül állott meg tegnap este a lámpák előtt s mosolyogva köszönte meg azt a jóakaratu, bátorító tapsvihart, a melylyel belépésekor fogadták.

Meg is érdemelte ezt az előlegezett tetszésnyilvánítást, mert szerepét minden ízben, minden részletében gonddal s egynehány nagyobb jelenetét pedig oly élethűen játszotta meg, hogy a közönség mindannyiszor frappáns és percekig tartó tapsviharral adott elismerésnek kifejezést. A hipnotizálás alatt, a 3-dik felvonás végén, továbbá a 4-dik felvonás nagy végletében F a y F l ó r a igazán művészi alakítást mutatott be.

Általában véve a részleteket nagyon szépen kidolgozta, sőt egyes jelenetekben határozottan jobban kidomborította Trilby vonzó egyéniségét, mint Halmi Margit, de azért teljes egészében a Halmi Margit alakítása simulékonyabb, kerekdedebb volt, mint — az övé.

Ez nagyon természetes is, mert Fáy még sokkal gyakorlatlanabb, semhogy a kezdők valamennyi szokott hibáját egyszerre leküzdhetné. Ehez — még idő es gyakorlat kell. A színpadi rutin hiányán nem lehet csodálkozni, de viszont nem lehet kétségbe vonni fényes tehetségét sem. Fáy Flóra büszke lehet tegnapi sikerére s arra a haladásra, a mit a színművészet tudományában eddig elérnie sikerült.

A többi szereplők mind megálták a sárat. Komjáthy Svengalia már nem szorul több elismerésre. Neki s valamennyi szereplőnek volt már elég idejük és alkalmuk arra, hogy szerepük minden részletét megjatszani képesek legyenek s ezuttal csupán F. K á l l a y L u z a n a k (aki most énekelt először a színpadok mögött az »Au clair de la lune« kezdetű francia dalt) akarok különös elismeréssel adózni bajos énekeért.

Az előadást közepes számú közönség hallgatta végig.

Liviusz.

Ujdonságok.

* Lapunkat újévig díjtalanul küldjük meg mindazoknak, kik kiadóhivatalunkat akár levelezőlapon, akár szóbeli megkezeséssel — a cím pontos megjelölése mellett — értesítik.

* **Karácsonyi istentiszteletek.** A reformátusoknál. Ünnepe első napján szombaton d. e. 9 órakor predikál Mitrovics Gyula lelkész, urvacsora osztásban segédkezik Szilágyi Imre. Kistemplomban predikál Diesófi József, urvacsora osztásban segédkezik Csutoros Albert. Kossuth utcza templomban. predikál Könyves Tóth Kálmán, urvacsor osztásban segédkezik Nagy Zsigmond főiskolai tanár. Ispóty templomban predikál Bélyky Lajos, urvacsora osztásban segédkezik Kecskeméthy M. Lajos főiskolai tanár. Első nap d. u. és második nap d. e. és d. u. a legátusok szolgálnak. És pedig ünnepe első napján d. u. a nagytemplomban Szabó Bertalan esk. felügyelő, kistemplomban Soltész Elemér szenior, K o s s u t h u t c z a i t e m p l o m b a n D e m j é n F e r e n c z 4. th. Ispóty templomban: Bngdán Lajos esküdt-felügyelő. Karácsony másodnapján d. e. a nagy templomban: Soltész Elemér szenior, a kistemplomban: Szabó Bertalan esk. felügyelő, Kossuth utcza templomban: Bogdán Lajos esk. felügyelő, ispotálytemplomban: Demjén Ferencz 4 th. Karácsony másodnapján d. u. a nagytemplomban: Bogdán Lajos esk. felügyelő, kis templomban: Demjén Ferencz 4 th. Kossuth utcza templomban; Soltész Elemér szenior ispotálytemplomban Szabó Bertalan esk. felügyelő. A városi szegényházban másodnap délelőtt predikál es urvacsorát oszt B é l t e k y L a j o s s. l e l k é s z. — R. katolikusoknál. Karácsony 1-ső napján éjjel 12 órakor ünnepélyes nagy mise, tartja dr. Wolafka Nándor v; püspök, plébános, rég- gel 6 órakor nagymise tartja dr. Wolafka Nándor, 7 órakor csendes mise, tartja Kovács Mark s. lelkész, 9 órakor ünnepélyes nagy mise, tartja Molnár Kálmán s. lelkész. D. u. 3 órakor ünnepélyes délelőti isteni tisztelet tartja dr. W o l a f k a N a n d o r, Deczember 26-an reggel 7 órakor csendes szent mise. tartja M o l n á r K á l m a n s. lelkész, 9 órakor ünnepélyes nagy mise tartja Dr. Wolafka Nándor, utána szentbeszédet ugyancsak dr. Wolafka Nándor, fél 12 órakor csendes sz. mise. Hamernyik Sándor segédlelkész, d. u. 3 órakor litánia és utána rózsafüzér ajtatlóság tartja: dr. Wolafka Nándor. — Ág hitv. ev. templomban karácsony első napján d. e. 10 órakor Materny Lajos lelkész tart istentiszteletet: melynek végzetével az Urnak szent vacsorája fog kiszolgáltató s offertorium fog tartatni. Delután 3 órakor Hajasz Lajos hitoktató s. lelkész tart beszédet. — Ünnepe másodnapján e. e. 10 órakor Hajasz Lajos tart urvacsora osztással egybekötött istentiszteletet.

* **A királyné.** Hatvan esztendeje lesz karácsony estéjén, hogy a Wittelsbach-családban nagy volt az öröm egy királyi hercegnő születése miatt. S 17 évvel később ugyanazt a hercegnőt, mint viruló szépségű leányt eljegyezte egy hatalmas urakodó I. Ferencz József, a mi mostani királyunk. Hogy az ifjú királyasszony aztán mennyire drága lett a magyar nemzet szívének és hogy az ő jósága milyen csodákat művelt, arról beszélni fölösleges volna, mert ha nagyon irva annak története minden magyar ember szívébe. Országszerzte meg akarják ünnepelni a holnapi napot, amikor Erzsébet királyné életének hatvanadik évfordulóját üli meg. Ez alkalommal a szentana-utczai r. kath. templomban is hálaadó istentisztelet lesz, a melyet Dr. W o l a f k a N a n d o r püspök fog tartani s a melyen a város, a megye és az államhivatalok képviselői, valamint a katonaság tisztikara lesznek jelen.

* **Szabolcsi Hírlap.** Ezen a czímen új n a p i l a p indul meg még újév előtt Nyiregyházán. Szabolcsmege és székvárosa a mai napig még nem rendelkezett sem egyáltalán politikai, sem pedig különösen napilappal, ez a tény tehát nagy fontosságu változást jelent Nyiregyháza és az egész Szabolcsmege társadalmi életében. Minket a szomszédságon kívül azért is közelről érdekel a dolog, mert a S z a b o l c s i H í r l a p tulajdonképen Debreczenben született. Sz é k e l y (Schwarz) Imre kollegánk, a D e b r e c z e n i L a p o k f. szerkesztő- tulajdo-

nosa viszi át Nyirgyháza napilapként az újságját a törvényes 5250 frt óvadékot már le is tepte Nyiregyháza város polgármesteri hivatalánál. A Szabolcsi Hírlap igazgatói pártokivüli lap lesz szerkesztői a kiadótulajdonos Székely Imre és ifj. Gily Ede, a Debreczeni Hírlap és Debreczeni Ellenőr volt f. szerkesztője lesznek. Örömmel üdvözljük fiatal laptársunkat, mely mi közülünk repül ki ilyenformán nagy útjára, a melyen szép jövő vár rá!

*** A Szláv-Mérő ügy fináléja.** Az annak idején nagy izgalmakat okozott katonai vérengzés ügyében a m. kir. bpesti I. honvéd k. r. bíróság előtt folyó vizsgálat a befejezéshez közeledik. Kovács Sebestyén Béla alvezetes hadbíró kedden Debreczenbe érkezett és tegnap reggel 9 órától fogva estig szakadatlanul végezte a kihallgatásokat. Ugy a Szláv József huszárhadnagy, mint a Mérő Béla hírlapíró részletes vallomásai még d. e. vetettek jegyzőkönyvbe. Mérő a maga részéről nem emelt panaszt és bántalmazója büntetését nem kívánta. A tanúkihallgatásokat a Komárom-ház földszintjén, a volt katonai ügyosztály helyiségében ma is folytatják.

*** Állat az emberben.** Keresni kell a szavakat, a melyekkel elmondani lehet a t. vérlázító megnevezetelen bünt, a mit egy nős első ifjúságán már tullevő férfi a napokban elkövetett. Igazán nem tudni, miben különbözik az ember az állattól, vagy lehet-e elhinni, hogy van-e egyáltalán nemesebb érzés az emberben, mikor ilyen hírről értesülünk, mint a minőt ez Isten kepmására teremtett feketelékű ember elkövetett. Tiszta rika Istvánnak hívják a ferfit, ki foglalkozására nézve földmunkás s idevaló esillagutczai lakos. Áldozata pedig egy ártatlan arczu 11 éves Szilágyi Anna nevű, vele egy udvarban lako kis leány. Az állatias ember fenyegetéssel kényszerítette a gyermeket, hogy ne szöjjön semmit anyjának, ki csak akkor tudta meg a szegény leánya szerencsétlenségét mikor az már agyban fekvő beteg lett. Rögton a rendőrséghez szaladt, ahol sirva tett jelentést Tiszarik ellen, kit a rendőrség rögtön elfogatott, a kis lányt pedig gondos ápolás alá helyezték. A gazember most a rendőrség fogházában van, honnan a vizsgálat befejezése után a kir. ügyészséghez kerül, amely keil, hogy szigorú és elrettentő büntetést kérjen az elvetemedett ferfi fejére.

*** Álarozos bál.** A farsang legérdekesebb mulatsága a »Jogász és tiszviselőkör« által február 1-én rendezendő álarozos bál lesz, melyre az előkészületek javában folynak. Kiváló godját képezi a rendező bizottságnak, hogy az álarozos bál zártkörű jellege a legszigorubbán megőriztessék s hogy ott az álaroz ürügye alatt semminemű visszaélés vagy illetlenség el ne követtessék. A bál elnöke Dobóczky Sándor üzletvezető az idén ismét új és meglepő indítványokkal lépett a rendező bizottság elé. Tegnap a bál érdekében Budapesten járt s a többek között olcsó és csinos maszkok beszerzése iránt intézkedett.

*** Meghívás.** Minthogy a »Kölcsönös-Segélyző-Egylet«-nél épp most kezdődik egy új évtársulat és mi megkönyviteni óhajtuk a templomi imaszékvetelt a »Kölcsönös-Segélyző-Egylet«-nél leendő heti befizetés által, a részletek megheszelése végett f. évi decz. 29-én vasárnap d. u. 8 órakor a templom udvarán levő tanácsteremben értekezlet tartunk, melyre a t. érdeklődőket meghívjuk. Debr. 1897. decz. 23. Az imaszékügyi bizottság.

*** A fájlódó szegényeknek.** Humánus cselekedetet végzett az első debreczeni asztaltársaság Vetéssy Béla elnöklete alatt. A társaság tegnap esti összejövetele alkalmával elhatározta ugyanis, hogy tehetőségéhez mérten segít a szegény szükölködők bajain és e célból 140 frtot osztott ki 5-10 frtos részletekben. Igaz n szép és nemes tett volt ez. Vajha követelésre talána több társaságok és intézeteknél különösen most mikor minden szegény is igyekszik megülni a megváltás szent ünnepét.

*** Megzavart ferbli kompánia.** E czim alatt közölt újdonságunkra vonatkozólag a következő nyilatkozatot vettük: Nyilatkozat. Alulírott Turai Farkas felkérésére kijelentem, hogy én f. hó 20-án nevezett közvetítő intézetében sem kártya bankot le nem foglaltam, sem ott ferbli játzókat nem találtam. Debreczen 1897. decz. 22. Kaderász Gyula r. bejelentési iroda tisztt.

*** Kolomp a csalamadéban.** Szándékos emberölés büntette miatt állott tegnap a törvényszék előtt Rózsa János 26 éves bojtár ember. Ez év szeptember 3-án kolompot cserélt Csontos János bojtár kolompjával, ki néhány nap mulva megbánta a cserét és elment Rózsa-hoz, hogy majd visszakéri a kolompot. El is ment a vádlatához, de nem találta otthon. A kolompot sem találta ám, mert ismerte Rózsa az ő emberének természetét és eldugta a kolompot a csalamadéba. Csontos levett egy jószágról egy más kolompot és hazafelé indult. Ekkor jött haza Rózsa és megtudva, hogy Csontos elvitte a kolompot, legott utána futott és utól is érte. Felszólított, hogy adja vissza, mit Csontos vonakodott megtenni. Ekkor zavakodás fejlődött ki köztük, melyet Csontos kezdett azzal, hogy a Rózsa kezében levő botot kikapta és legott a vádlatához ütött. Az ütésre következett a reakció, meg pedig olyan súlyos, hogy Csontos meg az nap behalt sebébe. Rózsa a hivatalból kirendelt dr. Bacsó D. ügyvéd védte. A tvszék tekintetbe vette a sok enyhítő körülményeket és másfel évi börtönre ítélte Rózsa-t.

*** Lopás.** Molnár János h. nánási lakos ez év máj. havában felmászott Balogh S.-né padlására és onnan mintegy frt értékű szalonnát lopott el. Tettét beismerte, a tvszék 6 havi börtönre ítélte.

*** Halestély.** A »Bikur-cholim« izr. betegsegélyző egylet saját szegény alapja javára f. hó 22-én a »Frohner« szálloda ettermében halestélyt rendezett, melyre a jótékonyagra való tekintettel nemcsak az egylet tagjai, hanem a közönség előkelőbbjei részéről is számos jótékony emberbarát jelent meg. Az első felköszöntőt ifj. Fülöp Ignác az egylet elnöke a nemes czélu egyletre, annak előmozdítása érdekében buzgólkodókra s így első sorban ft. Krausz Vilmos főrabbiira mondotta, melyet a közönség lelkes eljenzéssel fogadott. Erre következett Krausz Vilmos főrabbi hazafias és vallásos szellemben tartott beszéde, melyben ezen szentczélu egyletre Isten áldását kérvén, a közönséget annak hathatós támogatására hívja fel. Szép és nagy tetszésben reszesült beszédét dr. Kellner Elek egyleti orvos éltetésével fejezte be. Az estély sikerében fő része volt a szandegőriai Rosenblatt testvérek világhíra énekeseknek és Frűwald helybeli kántornak. A felülfizetések legközelebb fognak hírlapilag közölni.

x A »Prágai Ghetto-képek« czimú rendkívül érdekes könyv már megjelent s lapunk kiadóhivatalában 1 frtért kapható.

x Löschner udv. tanácsos a Mattoai-fele Giesshüblt különösen ajánlja: ideges egyéneknek, gyermekeknek, labdadozóknak, terhes nőknek, mint olyan szert, mely a hányást csillapítja és egyuttal az utóbbiaknál az alhasi szervek működését elősegíti. Ajánlja továbbá egyáltalában mindazon betegségekben, melyek lényege tulságos savképződésen alapul és kiemeli, hogy eveken keresztül folytatott kísérletek alapján megállapítottak tekintni, miszerint az említett viszonyok közt nincs jelesebb gyógyszer, mint a Mattoni-fele Giesshübler.

x Ifj. Kovács S. lapunk máj. számában foglalt hírdetésére ez uton is felhívjuk olvasóink figyelmét.

Táviratok.

Országgyűlés.

— Saját tudósítók távirata —

Budapest, decz. 23.

A mai ülésen Fáy István, Thaly Ferencz, és Győry Elek beszéltek a java-lat ellen. A kormány terve az, hogy a mostani állapot minden intézkedés nélkül meghosszabítassék mig rend lesz.

Nemzetiségi mozgalom az egyetemen,

Budapest decz. 23. A »Debr.« ered. táv. A nem magyarajku egyetemi polgárok a hét elején emlékiratot szándékoztak átadni azt egyetem rektorának, melyben sérelmeiket fejtegetik, ezen emlékirat átadása azonban elmaradt, mire Herczegh Mihály az egyetemi rektor az oláh, szerb, és tót egyetemi halgatók vezetőit már előzőleg magához hívatta. Az oláhok részéről Chendi Marie és Papp Inon voltak megidézve, a kik a fővárostól távol jévén az idézésnek nem felelhettek meg ellenben megjelentek Ádám György és Moisín Vazul a szerbek, Hodja Milos a tót ifjak képviselőiben. A nevezetteket Herczegh Mihály és felolvasta előttük a belügyminiszter leiratát melyszerint az emlékirat közzétételét valamennyi hazai egyetemről való kizáratás terhe alatt betiltja.

A román zavargások.

Budapest, decz. 23. (A Debr. ered. táv.) Mint a »K. É.«-nek Bukarestből jelentik, számos külföldi államalattvaló, kik a legutóbbi antiszenszemita zavargások ideje alatt károkat szenvedtek, kártérítési igényeikről egészen lemondtak. Vannak azonban nagy számmal, kik a konszultások támogatása mellett igényüket a teljes kárpótlásra fenntartották, miér is a kormány Nikulesku kamarai tanácsos a karösszegek megállapításával megbizta.

Az önálló vámterület.

Budapest, decz. 23. (A Debr. ered. táv.) Az önálló vámterület érdekében karácsony másodnapján tartandó népgyűlésen a száz demokrata munkások is részt fognak venni kiknek nevében Pfeiffer Sándor munkásvezér is beszédet fog tartani. Jelen lesznek a szocialista földművesek is, kik aznap kongresszusok alkalmából Budapesten időznek.

Kik buktatták meg Badenit?

Budapest, decz. 22. (A Debr. ered. táv.) Furesán hangzik, de mégis igaz: Badenit a Burg zsandárai buktatták meg.

A király ugyanis mindenbe beleegyezett, még abba is, hogy Wolfot, Schönerert kidobassa.

Badeni ur úgy gondolta magában, hogy a burg zsandárai elegánsabban dobják ki a képviselőket, mint a közönséges rendőrök s vda izent Lichtenstein herczeg főudvarmesternek, hogy küldjön neki néhány burg zsandárt, Lichtenstein nem küldött neki burg zsandaét, ellenben küldött Luegernek, mivel igen jóba van, egy levelet, hirdetve, hogy Badenit megbukott. Mert a császár minotárt előveszi, de hogy az ő zsandárjait akarják ily aljas czelokra felhasználni, ezt nem bocsátja meg. Es így történt: hogy Badeni urat megbuktatták a burgzsandárok.

A harez a gazdasági felszabádulásért.

— Budapesti levél. —

decz. 22.

Ma már az utolsó kísérlet is hajótörést szenvedett a nemzet jogainak érvényesítéseért. — Bécs nem enged!

Ez volt a jelző. A kompromisszum meghiusult. Magyarországnak az 1867. törvényekben kimondott joga az önálló vámterülethez nem mehet teljesedésbe.

A szövetség lejárt, Isten és ember előtt az önálló vámterület ideje bekövetkezett. Ez annyira szent, hogy még Bánffy is kénytelen elismerni.

De azért a szövetséget egyoldaluan is fentartják Bánffék és megindítják továbbra is a közös vámterület fentartására az egyezséget.

A közjogi ellenzék minden egyes tagja megbotránkozással fogadta Bánffy cinizmusát és el van tükélve, hogy a törvény végrehajtását minden megengedett eszközzel ki fogja eszközölni.

Most már Apponyiék is Bánffy ellen fordulnak.

Azok a kijelentések, a miket ma Bánffy tett, a nemzeti párt alkotmányos érzékét is végig sértették. A nemzeti pártban egygyarazzák a dolgot, hogy Bánffy egyszerűen kijátszotta Apponyit.

Míg Apponyi nyíltan és egyenesen kifejezést adott annak, hogy a nemzeti álláspontnak szükség esetén legszélsőbb követelményeit is teljesíteni kell, ha ez szolgál a monarchia biztonságára, addig Bánffy mai beszédében felajánlta magát a legalkotmányellenesebb tetteire is. Ő az erősebb összehozás eszméjét proklamálta ma a képviselőházban, ami egyenesen Bécsbe volt adressálva és azt célozta, hogy Apponyi esetleges szándékait a ráigérettel tehetetlenül tegye. Ami itt lapsus linguae gyanánt szerepel, az Bécsben mint öntudatos politika van feltüntetve, mely hűségben, odaadásban az Apponyiánál jóval több és ami fő, kipróbáltabb. Így szolgálja Bánffy a saját hatalmi érdekeit a legfontosabb alkotmányjogi elvek és garanciák odadobása által.

Ma a nemzeti pártban és az egész Házban szenvedélyesen pertraktáltak Bánffynak ezt a viselkedését és azt a legnagyobb mértékben elítélték.

A vita megszakítás nélkül fog mar menni és ha a kormány alkotmányellenes lépésre szánna el magát, a harc a legélesebb és végtelenségig menő lesz. Az ország különböző részeiből tömegesen jönnek már az üdvözlések és a csatlakozások. A függetlenségi párt el is van szánva, hogy az egész országot az alkotmány és a törvény védelmére fel fogja rázni és a gazdasági felszabadulás érdekében a legnagyobb mozgalmat fogja úgy a fővárosban, mint a vidéken megindítani.

Holnap György Elek fogja többek között Bánffynak a méltó választ megadni. Kivüle még Fay István, Illyés Balint, Tóth János, esetleg Visontai fognak beszélni. Már annyi szónok van felírva, hogy csak csekély részére kerül holnap a sor.

Egy másik tudósító a helyzetről a következőket jelenti:

Ma már szó sem volt a folyosókon kompromisszum híreiről. A kormánypárt kezdi belátni, hogy a függetlenségi és 48-as párt tagjainak lelkes és tantoríthatatlan összetartozásában hajótörést szenved minden taktikázás, remítgetés, vagy kibúvó.

A folyosó képe ma is rendkívül érdekes és változatos volt. Bánffy Dezső báró, kiről az ülés elején még nem lehetett tudni, hogy ma fog-e felszólalni, ezt Meskó beszéde alatt határozta el.

Beszéltették a kormánypárti képviselőket azzal, hogy Bánffy rendkívül fontos nyilatkozatokat fog tenni. A jobboldal be is segreglett, de a miniszterelnök csak a szünet után mondhatta el beszédét.

A szünet alatt azután híre ment, hogy Lukács László pénzügyminiszter tegnapi kihallgatásánál a javaslat megváltoztatásához engedélyt nem kapott.

A beszéd a helyzetre a legkisebb változást sem idézte elő. A függetlenségi párt nyomában ki is jelentette Olay által, hogy a kormány ne számítson semmi kíméletre. A nemzeti pártot a beszéd egyenesen megdöbentette.

A legfureszább hatással volt azonban a beszéd a szabadelvű pártokra, melyre valószínűleg deprimálólag hatott, hogy a miniszterelnök folyton Apponyit használta föl pajzsul és sehol egy szóval sem tett említést a kormány álláspontjáról.

A kormánypárt függetlenül gondolkodó elemeire szinte megsegényítőleg hatott, hogy a kormány a javaslata mellett, melyet ő hozott be, nem talált más érvet és védelmet, mint Apponyi beszédét. Ezért a kormánypárt nagy

része szinte méltalankodva ment ki a terem-ből és igen sokan hangoztattak a folyosón, hogy így még nem szolgáltattak ki egy kormányjavaslatot az ellenzék megtámadásának. Bánffy beszéde előtt és után a Házban ma ismét a válsághírek merültek fel. — Jól beavatott kormánypárti körök mondták.

Bánffy bukását feltartani nem lehet. Bár mi történjék január 1-én, vagy január 1-je után, Bánffy most már megy, mert felülről sem lehet tartani egy miniszterelnököt, ki egy fél év alatt másodszor jutott abba a helyzetbe, hogy javaslatainak elfogadását kompromisszumokkal keresse. — Ilyen miniszterelnököt kormányzati szempontokból nem lehet megtartani, mert — aki van kezdve, le von kopya.

Más oldalról meg ezt hangoztatják. Lukács tegnapi kihallgatása alkalmával előterjesztette a felségnek a javaslatba szurandó változásokat.

Ő felsége végig hallgatta s aztán így felelt:

— Én beleegyeztem a javaslatba. — Igaz, hogy nehezen egyeztem bele, de most már nem engedek azon változtatni. — Önök lássák, hogy keresztül tudják-e vinni, vagy sem?

A kormánypárt ma egyébként ismét tanácskozáskor kereste a kibontakozást. Az ülés megkezdése előtt Szilágyi Dezsőnél volt összejövetel, melyben a miniszterelnökön kívül Tiszta Kálmán, Podmaniczky Frigyes és Berzeviczi Albert vettek részt.

Az ülés alatt Bánffy hosszabban beszélt Horánszky Nándorral, Szell Kálmánnal, Apponyi Albert gróffal, Csaky Albin pedig Hódossy Imrével tanácskozott.

A bécsi tőzsdén ma az a hír terjedt el, hogy a király Budapestre utazik.

A függetlenségi és 48-as párt tagjai közül a mai ülésen jelen voltak:

Meskó László, Leszkay Gyula, Kubik Béla, Mezössy Béla, Tóth János, Kossuth Ferencz, Benyovszky Sándor gróf, Lakatos Miklós, Komjáthy Béla, Hentaller Lajos Illyés Balint, Justh Gyula, Fay István Jeszenszky Ferencz, Farkas Báazs, Balogh László, Meszleny Lajos, Rátka László, Leszkay Gyula Olay Lajos, Luby Géza, Antal Pál, Thaly Kálmán, Thaly Ferencz, Kálay Lipót, Strum György, Gencsy Albert, Beniczky Árpád, Madarász Jozsef Szluba István, Kemény Pál Marjay Peter, Rigó Ferencz, Endrey Gyula, Kias Albert, György Elek, Pichler Győző, Putnok Mór Oláh Jozsef, Craell Andor, Kolozsvári Kiss István, Csavolszky Lajos, Lukács Gyula, Bartha Miklós, Papp Elek.

Vidéki lapszerkesztők. *)

Szinte észrevétlenül született a vidéki sajtó Magyarországon, a egy-két évtized alatt annyira megerősödött, hogy már a szerkesztéshez s hozzáfoghatott. Husz évvel ezelőtt még alig egy-két vidéki városnak volt olyan-amielyen újságja, s ma már se szeri se száma a vidéki napilapoknak, s alig van nagy község a melynek ne volna helyi érdekeket szolgáló újságja.

Ezek a lapok igen nagy szerepet játszanak ugyan az egyes vidékek társadalmi életében, de hogy az egész magyar társadalomnak és az egész magyar kulturának mily fontos tényezői; ez csak akkor tűnt ki, mikor a lapok munkásai megalkották a Vidéki Hírlapírók Szövetségét. A vidéki hírlapíróknak ez a mozgalmá egyszerűen a vidéki sajtó felé terelte a közfigyelmet, s hogy ezek a vidéki újságok mennyire dicsekedhetnek a vidéki társadalom nagyrabecsülésével és szeretetével, kitűnik abból is, hogy olvasóközönségük pur hónap alatt egész nagy vagyont gyűjtött a vidéki hírlapírók szövetsége javára.

*) Az Ország-Világ irodalmi Almanach-jából Szerk.

A közönség tehát megszerette és megbecsülte a vidéki sajtót, mely igazán a maga erejéből nőtt nagyra. Még a híres Kulturvolk is alig dicsekedhetik aránylag annyi vidéki újsággal mint mi, noha nálunk a vidéki lapokat — nagyon csekély kivétellel — a hatóságok mivel nem támogatják, míg Németországban minden kis városnak megvan a maga hivatalos lapja, a melyet ha a közönség nem támogat eléggé, közpénzen tartanak fenn.

Hogy mégis oly későn és oly sok vajadás után született meg nálunk a vidéki sajtó, ennek az az oka, hogy a vidéken nem volt és most sincs elég hírlapíró. A ki az újságírást mesterségét Budapesten megtanulta, nem szivesen ment a vidékre, hogy a legjobb esetben is kétes jövőjű újságvállalatot kezdjen, hanem meghuzta magát a fővárosban, ahol mégis annyi az újság, hogy a tehetséges és munkabíró hírlapíró kegyelmes megelhetése meg biztosítva van. A társadalom azonban mindenütt nagyon érezte a helyi sajtó hiányát s így nem volt más hátra, mint hogy nem hivatalos hírlapírók, hanem a közérdeket szívükön viselő s jelentékeny társadalmi pozícióval bíró férfiak teremtsék meg a vidéki sajtót.

Igy is történt. Az itt bemutatott vidéki szerkesztők közül csak nagyon kevés volt hivatalos újságíró, mikor a lapját megindította vagy átvette. Jó részük előkelő hivatalt töltött be és tölt be ma is, de az újságírást a fővárosi újságokból és egymásnak a lapjaiból olyan hamar megtanultak, hogy a mi a szerkesztési illeti, nemcsak a fővárosi, de a vidéki magyar lapok is magasan fölülte állanak a külföldi lapoknak, arról nem is szólva, hogy a fővárosi zsurnalisztika legkiválóbb alakjait vagy 10 év óta a vidéki lapok szerkesztősegeiből toborozták össze. A szegedi, aradi, nagyvárad, kolozsvári, stb. lapok szerkesztősegeiből számos országos nevű ember került ki.

A fejlődés első stádiumában persze kissé nehezen ment a dolog: nem igen tudták eltalálni, hogy az országos fontosságú eseményekből mennyit kell közölni a vidéki napi- és hetilapokban, s a külföldi eseményekről s a közpolitikáról mennyiben kell tudomást venni a vidéki újságnak? Tizen-negy esztendővel ezelőtt például egy vidéki kis hetilap még így irt: »Már megmondottuk Bismarck urnak, hogy a Karolina-szigetek ügyében felfogást téves, — és Bismarck ur még mindig habozik alávetni magát egy nemzetközi bíróság határozatának.« Sőt csak hét esztendővel ezelőtt egy vidéki — különben e ökelő — napiújság is jónak látta figyelmeztetni közönségét, hogy »hiába rizza Gladstone úr öz fejét, az izekkel szemben előbb több azt az álláspontot kell elfoglalnia, a melyet számára lapunk mult keddi számában megjelöltünk.«

E szörül-szóra idézett lapnyilatkozatok ma már persze csak anekdota számba mennek a vidéki lapok — nagyon helyesen — egyre kevesebbet foglalkoznak a Karolina-szigetekkel és a kubai felkeléssel, ellenben a hol a legvaskalaposabb közigazgatási rendszer járja: még ott is kieroszakolják a jó vizvezeteket, a közvilágítás helyes rendezését, sőt nem egy helyütt még az állandó színházat is. A nagy városok napilapjait kivéve egy újság sem akarja nélkülözhetővé tenni a fővárosi napi újságokat e sziszifuszi küzdelem helyett megelégednek azzal, hogy szinte a naivságig menő önzetlenséggel szolgálják vidékük közérdekeit.

A közigazgatási minőségű egyenes arányban van a vidéki sajtó fejlettségével. Azokon a vidékeken, a hol nincs hírlap, a közigazgatás dolgait tapasztalat szerint nem bolygatja senki s a közigazgatásban a közérdek helyett mindenkor az egyének és klikkek érdeke dönt. Szomorú tapasztalatok mutatják, hogy a közigazgatás ellenőrzetlensége következtében micsoda szociális bajok keletkeznek ott, a hol öntudatos és a közérdeket védő lapok nincsenek. Azokon a vidékeken ellenben, a hol a sajtó a fejlődésnek már magasabb fokát érte el: a közigazgatás is mintászerűnek mondható. Ezért van nagy je-

lentsége a megyék és városok életében egy-egy új lap alakulásának s nem hiába kísérik nagy figyelemmel a vidéki lapokat a kormányok is.

De van minden vidéki újságnak még egy szebb feladata is: az egészséges társadalmi élet megteremtése és fenntartása. A mai vidéki társadalom élete olyan, hogy csak egy Dickens tudná méltóan lerajzolni. Csupa felszegség és csupa széthuzás mindenütt. Klikkek, a melyek a közgyűlési teremben éppen úgy dominálnak, mint a bálteremben, családi érdek, a melyekkel megküzdeni csak a sajtó képes, — ezek jellemzik a vidék a társadalmi életét. A használható erők érvényesülését, a családi tekintetből elnezett visszaéések megtorlását egyedül a sajtó képes keresztülvinni.

Mindazok a városok, a melyeknek nincsen a lakosság számához mérten eléggé fejlett sajtója, a kulturának igen alacsony fokán állanak, míg nem egy város, amely ma a legintelligensbbek közé tartozik, a kulturális fejlődés magasabb fokára egyedül a helyi sajtó segítségével emelkedett. Mert az újság nem azért kulturális tényező, mert ismereteket terjeszt, hanem azért, mert egyviti és összetartja azokat, akik a közügyeket önzetlen figyelemmel kísérik. Elképzelhetetlen egy újság, a mely ne szállna barmikor harcba a kultúra érdekeiért s a tapasztalás azt mutatja, hogy a sajtó ez örökös keresésnek, követelesének, panaszkodásának és kesergésének előbb vagy utóbb, de mindig megvan e maga fényes eredménye.

Nincs tehát semmi túlzás abban, hogy a vidéki lap-szerkesztők, a kiknek arcképeit itt bemutatjuk; a közügyeknek önzetlen munkásai, a vidék társadalmi életének oszlopai s a magyar kulturának fardhatatlan apostolai.

CSARNOK.

Szerencsétlen nap.

Irta: Forgács Antal.
(Folyt és vége.)

E közben dr. Angyal lépett az iktató hivatalba, egy alacsony szőke emberke, élénken villogó kek szemekkel. Beadványt helyezett Flekkák asztalára és kérte az iktató számot.

— Nem adhatok.
— Pár perc múlva talán?
— Akkor talán.

Az ügyvéd elsieltet s Flekkák nyomban beiktatta az ő darabját is.

Egymás mellé került a két darab. Flekkák tombolt örömben s áldotta sorát: mely pénzhez juttatá. Majd Gabriellára gondolt, kit vele segíteni fog.

Kis idő múlva dr. Sokkel lépt be nagy robajjal s kérte a beadvány számát.

Flekkák hirtelen az iktatókönyvbe tekintett s egy darab papírra jegyezve átnyújtotta azt.

Az ügyvéd távozott.

Szerencsés kópé volt. Az elnök elrendelte ügyének azonnali elintézését.

E közben Angyal is megkapta iktató számát és sietett az elnökhöz: nagy bosszúságára azonban elutasításra talált.

Delután 4 órára jart az idő.

Flekkák az ablaknál állott bele bámult a szakadó esőbe s türelmetlenül várta az ügyvéd, illetőleg az öt forintos bankó megérkezését.

Hogya ne. Hisz az általa adott számmal bíró ügy elintéztetett, nagyon természetes tehát, hogy az igért összeget már-már zsebében képzelte.

A hájokban gazdag Gabriella is megjelent lelki szemei előtt, mosolygó arcczal, hálás pilantásokkal.

Boldog volt.

Merengésből a nyíló ajtó pokoli robaja verte fel. Dr. Sokkel lépett be rajta, haragtól dult arcczal, szikrázó szemekkel.

— Mit tett ön velem, szerencsétlen? — Ennyi az adott szó? Ennyi a becsület? — kiáltott reszkető hangon. Legjobb kliensem

rabolta el! Érti, a legjobbat, a legjobb fizetőt (ma ugyanis a kliensek nem igen szoktak fizetni).

Az iktató helyettes nem talált szavaikat.
— Ugy-e nem védi magát? Nem is védheti.

— Mit... mit csináljak? Miért? kérde Flekkák dadogva és rosszat sejtve Gabriellára gondolt.

— Most ugyan már csinálhat, a mi tesszik. Engem ugyan jó megrontott. Összejártva ellenségemmel, elősegítette, hogy annak ügyét én intéztessem el. Ember! Értisen meg! En intéztetem el annak a tollatlan prókátornak az ügyét a magam kárára. Ilyen még nem történt velem, megöl a szégyen!

— Nem értem, ném érthetem

— Nem erti? Ugyan ne tetesse magát, ne adja az ártatlant. No megmagyarázom, hogy megérse. Maga az ellenfelem beadványának a számát adta nekem papírra jegyezve s az elnöknél annak elintézését sürgetem. El is lett intézve, a magamé pedig nyugszik. Hiszen nagyon jól tudja, hogy fiók kollegám már át is vette az elintéztet ügyet, mire nem is számított. Most gunyosan nevet. De több ennél, hogy ügyfelem a faképnél hagyott. Remélem, megértett. Alkalmadtán viszonzni fogom szivességét, Ajánlom magam!

Ezzel becsapta maga után az ajtót, egyedül hagyva Flekkákat, kinek ugy tünt fel az egész jelenet, mint egy kínos álom. Erőtlenül ereszkedett székébe. Légvárai megsemmisülve omlottak össze.

— Szegény Gabriella és te szenvedsz ezért nem teljesíthetem kívánságodat, zokogta keservesen, észre sem véve, hogy könyei elárasztják az iktatókönyv lapjait, hatalmas macacokat okozva — pedig miattad történt a borzasztó eset.

Tudom hogy történt, sejttem már, hibás számot adtam, de te voltál akkor is eszemben, mikor azt feleltem. Szerencsétlen nap ez a mai mégis: szerda van.

E szavak után felugrott székéről, de oly vigyázatlanul, hogy az asztalon levő tinta tartó felborult, elárasztván tartalmával az iktató könyv felületét.

Flekkák ő tekintetessége rémülve nézte újabb művét.

— Mit tegyek? Ujra le kell írnom ezt az oldalt — mondta fogcsikorgatva. Nem csak pénzt, hanem időt is vesztek az átkozott szerda miatt.

Lázás gyorsasággal befejezván munkáját, hátat fordított az igazságszolgáltatás csarnokának s a szabadban üdítőleg hatott rá a csipős esti szellő.

Mindenaron pénzt akart szerezni; de nem sikerült, jóllehet megkereste valamennyi ismerősét. Újabb csapás!

Magá sem tudta hogy jutott Gabriella lakása elé, de ott volt, tudta érezte, hogy ott van, bár lábai inogtak, feje szédült az izgatottságtól, midőn megnézte az ajtó kilincsét.

A kapu zárva volt.

Zörgetni kezdett tehát s e közben tekintete az erősen befüggönyözött ablakra tapadt, melyben Gabriella kedves feje megszokott olykor jelenni.

Szerencsére nem látott keresztül a függönyökön.

Ha látta volna, hogy Gabriella a 28—30 éves Gabriella mily lázas gyorsasággal tuszkol be egy 29 éves ifjut mellék szobájába s adja neki az utasítás, hogy ma adjon veszteg mig végez az öreggel; ha látta volna a gunyos mosolyt mely elvonult az ifju arcán, bizonynyal hátat fordított volna örökre. De így epedve várt a kapu nyitására.

Kinyitott végre az ajtó s Gabriella alakja jelent meg a sötétben.

— Ön az édes Flekkák ur? — Mily régen várom, mondá erőltetett nyájassággal — s szóhoz sem engedve jutni a vén csacsit, tessékete befele. — De mondja csak hol késett?

— Ah nagysád jöttem volna, de rossz a pom volt.

— De pénzt talán hozott? Hozott ugy-e édes?

Flekkák reszketett.

— Nem. Nem tehettem. Bocsanat; Gabriella, bocsanat. Szegény ördög vagyok és... Ohó! akkor odébb öreg ur, — gondolta magában az imádni való leány s nyers hangon vágott Flekkák szavaiba.

— És a mi kicsit keres, elpazarolja más nők szeszélyeire nemde? kik meg nem adják soha. Én most egyszer fordultam önhöz. Latom mily nemes szive van. Engem amit szerellemmel s én bolond hiszem vallomásait, lekötöm magam. És ez a hála! Ez!

— De édes...

— Semmi ellenvetés! Ön rutul megcsalt részedet. Igaza van Lencsi Eleméreaek, Önök, szeretője van s e n g e m nem atal bírbehozni.

Flekkákat elfutotta a pulykamereg.

— Lencsi mondta ezt?! az a gaz?! Jól van Most megyek, hogy bebizonyítsam tiszta vonzalmamat. Keresem Lencsit s ha megtalálom, jaj neki! — Bocsanon meg édes Gabriella éu szeretem önt. Ne legyen féltékeny. Nem időzhetem tovább becsületelem parancsolja.

Távozott.

— Vigyen a tatár. Pénzt nem hoztal mondia az érvényes hölgy bosszusan s oka volt bosszankodni: a tervezeti izletes vécsoara elmaradt.

Késő éj volt midőn Flekkák ő tekintetessége ismét Gabriellája ablakai elé jutott. Felkutatott minden korcsmát, kavéházat, keresve gyűlött vetélytársát, de nem találta, s mi alatt szeméit a sötét ablakokon legeltetve bosszusan kérdezte önmagától:

— Vajjon hol lehet?

Karácsonyi ajándékul:

1 blousra 4 mtr. selyem 1.08
1 ruhára 6 „ ^{dupla szőles} _{posztó} 1.—

Egyes ruhákra finom maradékok

féltárban.

Kendők, kötények, keztyűk.

Női kézimunkák nagy választékban

Boros Testvérek
DEBRECZEN, Kossuth-utca 3. sz.

Csak fiatal embereket

érdekelhet tudni, hogy a párisi Dr. BOITON

Injectio Oriental

már néhány napi használat után elmulasztja még a legrégibb bántalmakat is, főlöszleg tehát **santal olaj** vagy **copaiva balzsam**mal kísérletezni, mert ezek csak a gyomrot rontják és a bajt nem gyógyítják meg.

1 üveg Boiton Injectio ára 1 forint

Magyarországi főraktár:

ZOLTÁN BÉLA gyógyszerháza Budapest,

V. Nagyköröna-u 23 (Széchenyi-tér sarkán.)

Kapható minden nagyobb gyógyszerházaiban.

Postai megrendelések czime:

Zoltán gyógyszerháza Budapest.

Rendkívüli árleszállítás.
Csakis 1897. december 31-éig
érvényben.
Ifj. Kovács S.
czégnél

Kossuth-utca I-ső tkpéztár épület.

	Ezelőtt.	Most.
Férfi czipők párja	3.50	2.40
» » »	4.—	2.75
» » »	4.40	3.—
» » »	5.—	3.25
» » »	5.50	3.75
Női czipők párja	3.65	2.50
» » »	4.—	2.75
» » »	4.50	3.—
» » »	5.—	3.25
» » »	5.50	3.50
Gyermek czipők párja	1.75	1.—
» » »	2.—	1.30
» » »	2.25	1.50
» » »	2.50	1.65
» » »	2.75	1.80
» » »	3.—	2.—

Téli bélelt Jäger alsó ingek
drbja 55, 60, 65, 75, 85 kr.

Téli bélelt Jäger nadrágok
ugyanily árakban.

Félselyem esőernyők

drbja 1.20, 1.50, 1.80, 2.— frt.

egész selyem 3.—, 3.50, 4.— frt.

Férfi ingek sima elővel

drbja 1.— 1.20 kr., egész finom 1.50 kr.

12 pár manchetta 5-szörös 3.60 kr.
12 drb. gallér » 1.90 »

Téli kötött keztyük férfi és női
párja 25, 30, 35, 40, 50, 60 kr.

Férfi harisnya párja: 15, 20, 25, 30 kr.
Lábravaló drbja: 60, 70, 80, 90 kr.

Bőrkeztük minden színben
női és férfi párja 1 frt.

Rumburgi vászon 30 rőf. Ezelőtt 12 frt. Most 7 frt.

Creász vászon » 14 » » 8 »

Férfi sapkák kalapok
bámulatos olcsó árakban.

Zsebkendők hölgyek részére

francia battiszt 12 drb. Ezelőtt 3 frt. Most 1.40 kr.
Ugyanaz vászonban » 4 » » 2.— frt.

Gyermek játékok és disztárgyak
óriási választékban

beszerzési árból 35% engedmény.

Szappanok, fésűk, kefék, illatszerek, pénz-
tárczak, uti bőröndök, nyakkendők stb.

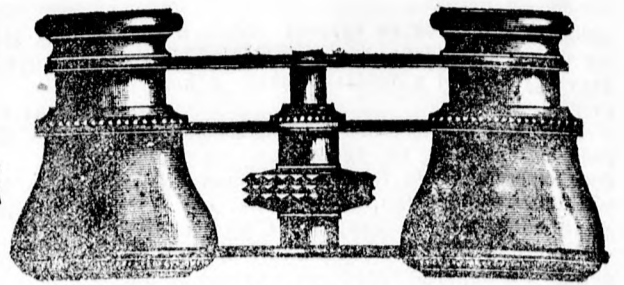
itt fel nem sorolt cikkek

bámulatos olcsó árakban
beszerezhetők.

Karácsonyi és ujévi
ajándékok.

Színházi látcsövek

gyöngyház, elefántcsont, bőrfogalásban.

Karonai, vadász és tábori látcsövek leg-
finomabb szintelenített üvegekkel. Nagytitó üvegek
és göröcsövek.

Diszes kiállítású

Aneroid légsúlymérők,

terem, ablak, fürdő és maximal HOMÉRÖK.

Szemüvegek és orrcsüptetők legfinomabb üvegekkel, ajánlja tisztelettel

FISCHER JAKAB

látészerez, DEBRECZEN, Főtér.

**A Tóby örökösök közös tulajdonát tevő kö-
vetkező ingatlanok u. m.**

1. A debreczeni 2477. sz. tjkvben foglalt 1783. sorszámú ház utáni mintegy 12 hold **ondódi föld.**
2. Az ugyanazon számú tjkvben foglalt, mintegy 18 hold tanya épü-
tetekkel ellátott **ujosztású föld.**
3. Az ugyanazon és a 3729 sz. tjkvben foglalt s pajtával ellátott mintegy 2000 □ öl területű **postakerti szőlő.**
4. A h.-büszörményi 13787 sz. tjkvben foglalt mintegy 78 hold tagosított **rétiföld;** és
5. A h.-büszörményi 41 sz. tjkvben foglalt pajta és pinczével ellátott **homokkerti szőlő**

eladó.

Értekezhetni Debreczenben az örökösök megbízottja **Dr. Megyery Pál**
ügyvéddel Széchenyi utca 1778 sz. alatt.

Mint általában ismeretes, a Richter-féle

Horgony-Kőépítőszekrények

a gyermekek legkedveltebb játéka.

Az egyedüli játék, mely a gyermekek figyelmét tar-
tosan leköti és mely nem lesz már egy pár nap múlva
sarokba téve.

Azért a legelőcsőbb ajándék és magas nevelési értéke
és kitűnő kivitele miatt egyszerűen a legelőkelőbb ajándék is.
Általában a legjobb, mit gyermek-knek játék- és foglalko-
zási-szerű ajándékozhatunk.

A Horgony-Kőépítőszekrények 40, 75, 90 król egészen 6
frtig és magasabb áron minden finomabb játékszerűletben kap-
hatók és a valódiság jelölül «Horgony» védjeggyel vannak ellátva.

FIGYELMEZTETÉS! Egyedül valódi kőépítőszekré-
nyeink ismeretes utazói a közönséget azáltal vezetik tévútra,
hogy jó hírnévnek örvendő eredeti gyártmányunkat drágának ne-
vezik. Ilyen valótlan állítás által azonban ne hagyjuk
magunkat félrevezetni, hanem összehasonlítás czéljából tőlünk
hamarosan a képes árjegyzék beküldésére és az oly durva és
nagyon tolatkodó módon felajánlott kőépítőszekrény mint keve-
sebb értékű utánczat, a minő is, keményen visszautasítandó. Csak a «Horgony» védjeggyel ellátott
kőépítőszekrények valódiak, utoljára kinttelve 1897-ben, Lipcsében az arany éremmel,

Richter F. Ad. és társa.

Első osztr.-magy. csász. és kir. szabadalmazott kőépítőszekrénygyár.

Iroda és raktár: I. Opern g. 16. Bécs, gyár: XIII. (Hietzing) Rudolfstadt (I. hür) Olten, Rot-
terdam, London, New-York 215 Pearl-Str.

UJ! türelem-megpróbáló és a «Horgony» c. társasjáték;
bővebbet az árjegyzékben találhatunk.

